



### Prejeli smo: Ničesar se niso naučili...

Po prvi svetovni vojni sta italijanska realacija in italijanski imperijalizem dosegli približno isti glas kakor za dvigata danes. Po ravnih časovnih, ki nastojajo v zadnjih letih kakor gobe po dežju, vidimo takovane laždemokrate združene reakcije, kako dvigajo svoj glas — vpijajočega v puščavi. Vse epadajo v družino tistih, ki so 1922. in kasneje pomagali fašizmu do oblasti in na ta način oblatili pred vsem kulturnim in demokratskim svetom sam italijanski narod. Taki napačni demokrati so sedaj na isti poti in bi radi po ravnih otinskih pripravili temelje novemu fašizmu in prebravniki obliki. Govorijo nam o civilizaciji, besedičijo o svobodi, sladko pojejo o bratstvu narodov. Za vsemiti vti solotni besedi pa so skrivljivo ljudje od včeraj. Ljudje, ki so skozi 20 let leiznali fašizmu in naših krajev, moč ali javno odobraval njegovo poševanje v naših krajih, naš slovenskim kakor naš italijanskim ljudstvom, ljudje ki jim je bilo trn v peti zlasti slovensko in italijansko delovno ljudstvo. Vsi spadajo v reakcionarno klico, ki je končno prav do zadnjega stala ob strani nacistične Nemčije in ki se je toliko prav do zadnjega ne dohotovno, temveč tudi vojaški proti avstroslovenski in proti vsemu demokratskemu svetu.

Slovenski, ki živimo na Primorju, smo bili teh ljudi preiskovali dobro na lastni koži. V predfašistični demokratski Italiji so danaj slovensko obljube o slovenski narodni avtonomiji. Jamišali so nam z podpisom samostojne kulturne in gospodarske oblasti. Ornilo teh slovenskih obljub in podpisov se tedaj še ni bilo dočela posušiti, ki so se vsa slovenska dejanja našo kulturno, gospodarsko in politično ustanove. Vse to se je dogajalo pred očmi mirnih krajevskih karabinerjev.

Kaj se je godilo z našim narodom v dobi fašističnega vladanja pač ni treba, da tu ponavljamo. Znamo je vsemu svetu, domačemu tako italijanskemu kakor slovenskemu prebivalstvu pa še prav dobro!

Gospodjo italijanski imperijalizet, fašisti in odločnjup reakcija naj ve, da je vojno vragu. In tedaj, ko se ves suodobodilni svet trudi, da bi vopostavljal v Evropi in po vsem svetu trajen mir, sloučajo ti zastopniki italijanske reakcije zavezniki novo osvojenim in novim nam na ozemlju, kjer želita sedaj italijanski in slovenski narod žveti bratstvo in slojno življenje, enih misli in upov v svetlo bodočnost, v bodočnost socialne pravice in popolne enakopravnosti in svobode.

Povemo jim odkrito, da so ne menimo s ljudmi, ki so polni materialističnih ambicij, polni lastnih interesov, s ljudmi, ki gredo preko korača širokih ljudskih množic, s ljudmi, ki jim sije iz očj polje po lujem, in ki bi radi v doglednem času umoviti zametili med mirujočim narodom razpršije in nove vojne. Naš narod je fečal tedaj 25 let pod fašizmom. Tepadli so nas ljudje, ki se sedaj sedajo na ravnih vodnih upravnih mestih tako v Gorici kakor v Trstu. So to ljudje, ki se sedaj ne spoštujejo slovenskega jezika in slovenskih navičev in ki jih pri vsaki priliki žrejo in teptajo. Zakaj vse to? Ker imajo v sebi še mnogo fašistične strupe, čiste strupe, ki jim ga ni mogoče stakirati strahoviti vojnja s vsem nekaterim trpijemim stiskoštem in mlajševim osvobodilnim borcem proti fašizmu in nacizmu ni mogla ohraniti ničesar se niso naučili. Niše in dogodkov zadnjih let, mesecov in dni!

8. septembra 1943. se je slovensko ljudstvo na Primorju kakor en moč dagnilo na nogo in stopilo v boj proti naci fašizmu. Čez noč je bila določena odločna bojazna. Na našo stran so se postavili tudi najboljšni sinovi italijanskega naroda na tem področju. Vsi skupaj smo se naučevši borili za isto celico. Za svobodo, za pravo ljudsko demokracijo, za slovensko dostojanstvo, proti izkoriščanju, za srečno bodočnost. Mi se nistakar ne bomo menili s laždemokratmi, pač pa sodelujemo v italijansko-slovenski protifašistični Zvezi na tem področju. Le članje te Zveze, le ljudje, ki v tej Zvezi delajo, smajo pravico, govoriti v

# Z zmagami naprednih množic sveta se krepijo njihove demokratske pravice

## Zmago angleške laburistične stranke je napredno tržaško ljudstvo pozdravilo s pozivom na priznanje in spoštovanje njihove volje

Ko so tržaške množice zvedele za rezultat volitev v Angliji, za velikšno zmago laburistične stranke jih je prevzelo veselo navdušenje navdušenje množic, ki stremijo za napredkom v svetu. Včeraj so bili objavljene v listu pozivi več strank na manifestacijo ob priliki te zmage. Izdan je bil pečak tržaškemu ljudstvu v katerem ga pozivajo na manifestacijo svojih težej na trg Unità ob priliki zmage angleških naprednih množic.

### Množice se zbirajo

Pozno popoldne so se začele zbirati velike množice tržaških delavcev, mešanov, mladine in žena. Prihajali so v dolgih povorkah iz vseh smeri na trg Unità z italijanskimi in jugoslovenskimi zastavami in zastavami naših zaveznikov. Največje bilo delavskih zastav s petokraki zvezdami, srpi in kljatorom. Med zastavami je množica nosila nešteto transparentov z različnimi besedami: "Živel napredni demokratizem!", "Živel osvobodilni svet!"

Delavci iz ladjedelnice iz St. Andrea so nosili na čelu povorke velik napis. "Ladjedelnice sv. Andreja so veliko rdečo zastavo. Z njo je sledila množica delavcev, njihovih žena in otrok z italijanskimi in slovenskimi zastavami ter napisi, ki so posebno značilni: Živel proletarij Anglije! Kruh in delo! Kruh in delo! Kruh in delo! Zive narodna zaščita! Hočemo svobodnega Jakšetiča! Živel trije veliki zavezniki! Živelo italijansko-slovenske bratstvo!"

### Preprečiti moramo ogrožanje demokracije

Italijansko-slovenska protifašistična zveza, ki je prvi izraz demokracije naše pokrajine in našega mesta, podaja roke vsem tistim, ki so pripravljali poštono sodelovanje v borbi proti reakciji in pozdravlja današnji usodni in zgodovinski dan angleške delovnega ljudstva. Zmaga laburistične stranke je zadala hud udarec reakciji v Angliji.

Vse to mora biti za nas novo bodrilo za nadaljevanje borbe, za delo vseh množic, ki so se v svoji demokratski borbi do sedaj naučili, da se moramo preprečiti ogrožanje demokracije.

### Delo mešane jugoslovensko zavezniške gospodarske komisije

Takoj, ko je Jugoslovenska armada osvobodila Trst, se je začelo delati na tem, da se za tržaško okolico ustanovi kmetijska zadruga, ki bi imela namen, da olajša nabavo vseh potrebščini za naše kmetovalce in da jih istočasno prodaja po naj ugodnejših cenah. V ta namen je bilo v tržaški okolici več zadrinskih sestankov.

Sestanek v Bazovici, na katerem je bilo prisotnih okoli 90 domačinov, je otvoril tov. ing. Stanko Grgič, ki je pozdravil prisotne in objasnili nujnost, da se ustanovi kmetijska zadruga. Obsirno poročilo o zadrugah je podal tov. Stanko Grgič. V svojem poročilu je razložil, v kakšnem stanju je bilo zadrugništvo pri nas pred prihodom fašizma, ki je smatral za potrebno, da se zadrugništvo takoj uniči, ker združuje in gospodarsko uničuje naše kmete in jih napravi odpornejše v borbi za svoj obtočaj. Potem je pojasnil prisotnim načela, na katerih sloni zadrugništvo, in socialni namen zadrugništva. Po referatu tov. Čoka se je razvila zanimiva debata, iz katere je bilo razvidno, volja ustanoviti takoj zadrugo. Izmed prisotnih so izvolili dva predsednika, katerima so poverili nalogo, da izvršita popis vseh zadrugnikov, in ki bosta začela zadrugništvo v Bazovici v Centralnem odboru v Trstu.

Po končanem govorih so se množice začele pomikati iz trga Unità preko trga Borze na trg Goldeni. Velikasten je bil pogled na morje zastav in transparentov ter navdušenje, s katerim je množica vzklkala svojimi voditeljem in prepevala protifašistične pesmi. V Trstu je danes pravo bratstvo. Italijansko in slovensko ljudstvo korakamo ob rami z istimi cilji in latimi željami.

### Zahtevamo svobodo naprednega tiska

Na trgu Goldeni so se množice ponovno zbrale pred uredništvom "Lavoratore", ter zahtevale na balkon tovariša Štoka. Množica je enotno zahtevala, da se izpusti na svobodo tovariš Jakšetič, ravnatelj lista "Lavoratore", katerega so zavezniške vojaške oblasti aretirale in zaprle. Tovariš Jakšetič je znan med tržaškimi ljudstvom kot

si jih priborili v težki borbi proti osvajačem. Moramo dobiti nazaj našo Narodno zaščito in naša ljudska sodišča. Samo tako ne bodo fašisti imeli izhoda. Hočemo ljudsko oblast, ki je edino jamstvo za popolno zmago nad fašizmom.

### Odkritosrčni protifašisti pridružite se borbi ljudstva

Za njim je govoril tovariš Štoka, ki je poudaril v svojem govoru, da je vesel, da so se v tej manifestaciji pridružile tudi druge stranke. Te pripajočo do spoznaja, da kdor hoče biti z demokracijo in za demokracijo, mora biti z delovnim ljudstvom.

### Garibaldinci

Kmalu za tem pa je prikoralala na trg četa uniformiranih garibaldincev. Istočasno so na balkon prišli silko maršala Tita in generalisima Stalina. Ljudstvo je vzklkalo "Živel naš osvoboditelj!", "Živel naš voditelj, maršal Tito in maršal Stalin! Zene in delavci so se vsuli okoli garibaldincev in jim stiskali roke ter jih poljubljali od veselja.

Na balkonu mestnega osvobodilnega sveta so se pojavile slovenske in italijanske zastave ter zastava Sovjetske zveze ob neprestanem vzklkanju italijansko-slovenskemu bratstvu in naprednim silam sveta.

Tovariš Laurenti je dejal med svojim govorom sledeče:

doslej vseh naših demokratskih ciljev. Današnje stanje je bilo nemogoče. V Grčiji se je nadaljevalo streljanje tistih, ki so se borili za svobodo. Moramo preprečiti in vsak način, da bi se ogrozilo demokracijo in ponovno vzpostavilo fašizem.

Demokratsko gibanje gre svojo pot in nobena sila ga ne bo ustavila. Nadaljevati moramo z borbo, dokler nam ne bodo priznane naše demokratske pravice, ki smo jih dobili v svoji demokratski borbi.

Naj grede z namj v borbo na ulice in trge, povsod, kjer bo potrebno vsi tisti, ki hočejo doprinesiti svoj delež v obnovi našega mesta. Hočemo en dom, kjer naj ne bodi govora o Slovenih ne o Italijanih.

Med ostalimi so govorili zastopniki stranke partido d'azione. Nato delegat socialistične stranke, v imenu garibaldincev je pozdravljala navzočo mlada borka garibaldinka, v imenu osvobodilne fronte pa je govorila tovarišica Morana. Vsi govorniki so poudarjali svojo zahtovo po demokraciji in iztrebljenju zadnjih ostankov fašizma ter v imenu svojih strank izročali pozdrave angleškemu delavstvu, ki je doseglo to svojo zmago.

Po končanem govorih so se množice začele pomikati iz trga Unità preko trga Borze na trg Goldeni. Velikasten je bil pogled na morje zastav in transparentov ter navdušenje, s katerim je množica vzklkala svojimi voditeljem in prepevala protifašistične pesmi. V Trstu je danes pravo bratstvo. Italijansko in slovensko ljudstvo korakamo ob rami z istimi cilji in latimi željami.

Četa je še nekaj tednov pridno na delu pod vodstvom posebnega "Urada za odstranjevanje eksplozivnih predmetov", ki ima svoj sedež na trgu zmage št. 8 (P. d. Vittorio), telefon 456.

Odelej naj se vse prijave eksplozivnih predmetov naslavljajo ali osebno naznanijo pri gornjem naloivu ali pa pri prvi policijski straži.

Tovor iz ladij so sprejemali oficirji, po večini ženske, ki so ves dan ne glede na osmurni delavnici, stale zunaj v mrazu. Pozval sem k sebi poročnika — ženako v salonu na kavo ali čaj, toda najlepše se mi je zahvalila rekoč, da je notri prevročne in da ni zdravo. Popila je čaj brez sladkorja kar na palubi, kjer se je počutila najbolj zdravo.

Ladja, na kateri sem bil jaz, je prišla v konvoju še pred nami. Topniški oficir te ladje mi je pripovedoval zanimiv slučaj, ki se mu je pripetil v Murmanску in ki vam ga moram pripeljati, ker je značilen za svetovne plete. Prvi dan, ko so se približali obali, so doživeli letalski napad. Sovjetskim pilotom je bilo naročeno, da ne smejo letati nad ladjami, ker bi lahko priletlo do pomote, kajti v megli je težko spoznati tip letala in njegovo

### Iz tržaškega življenja

#### Koncert št. Jakobskega zbora

Danes 28. julija ob 9. uri zvečer priredi št. Jakobski pevski zbor koncert, ki bo v dvorani III. sektorja v ulici Caprina. Na sporedu so moški in mešani zbori ter solopjevi. Ljubitelji petja so vabljeni na to prireditev, ki bo posvečena lepi slovenski psami.

#### Čuvajte se tatov na kopanju!

Dne 28. t. m. opoldne sta se kopala v kopalnici Savoja ing. Ludvik Fatur in Logar Ludvik, obadva iz Ljubljane. Iz skupne kabine jima je neznan umzovnik odnesel vse razen obleke in obuvala. Ing. Faturju je ukradena zapetna ura "Chronomet", srebrna cigaretna doza s cigaretkami, listnca z osebnimi dokumenti, 1300 Lit. in 200 Din. v bankovnih in denarnica. Doza ima monogram. Logarju pa je istočasno odnešena ženska zapetna ura iz kroma, srebrna doza s monogramom in posvetilom: gozmin od ljubice, listnca z osebnimi dokumenti, 1700 Lit. in 170 Din. v bankovnih.

Svari se pred nakupom. Kdor izsledit storilca in ukradene stvari naj to prijavi Upravi našega lista radi nagrade.

### DROBNE VESTI

#### KANAL

Dne 22. t. m. smo imeli v Lozicah občni zbor. Ker je zaradi prehrane stanje zelo kritično, so premožnejši ljudje odstopili hrano rešnjim, ker so sami videli, da ni pravih zaveznških ukaz, ki pravi, da naj se delj enake hrane ravnim in premožnejšim ljudem. Na tem zboru smo izvolili tudi poljskega čuvarja.

V Kanalskem okraju se ljudstvo še precej deluje na kulturno-prosvetnem polju. Zadnji čas so postavili knjižnice v sledečih vaseh: Rocinj, Doblar, Gorenje Polje, Kostanjevica in Kozarščice. Čitalnice so ustanovili v Anohovem, Kostonjeviču in Gorenji Polji. Najlepše je okrajna čitalnica v Kanalu, v kateri je dosti brošur in časopisov iz časa teže osvobodilne borbe.

### Zadrinski sestanek v Bazovici

Trst, 27. Od 23. do 25. t. m. je bilo v Trstu tretje zasedanje mešane jugoslovensko-zaveznške gospodarske komisije. Komisija je v pododborih za električno energijo in gorivo, za trgovino in industrijo in za promet razpravljala o gospodarskih vprašanjih Trsta in obeh cel Slovenskega Primorja.

#### Mladina iz Prvačine

Mladina iz Prvačine si je ustanovila čitalnico, kjer si bo v protih urah polskala potrebnega delovnega razvedrila.

#### TRŽAŠKI RADIO

Sporod za soboto, 28. 6.58 otvoritev, 7. glasba za dobro jutro, 7.10 čitanje sporeda v slovenski, 7.15 poročila v italijanski, 7.30 poročila v slovenski, 7.45 jutranji ritmi in pesmi, 8. koledar, 8.30 zaključek.

12.28 otvoritev, 12.30 zbor harmonik pod vodstvom Saveria Zacuti, 13. napoved časa in poročila v italijanski, 13.15 poročila v slovenski, 13.30 mešani radijski orkester pod vodstvom dirigenta Cergolija, 14.10 obvestila svojem, 14.30 zaključek.

18.58 otvoritev, 19. obvestila svojem, 19.20 20 minut za delavce, 19.40 znane melodije, 20. napoved časa in poročila v italijanski, 20.15 poročila v slovenski, 20.30 pester radijski večer, 21. predavanja Romana De Mejo, 21.10 kvartet (plok), 21.30 "Tre Grazie", igra od Daria Nicodemi, 22. intermezzo in plezi iz oper, 22.20 imitacija Nurnjske, 22.30 lirike G. Smarešlje; Sornizinka Margherita Voltolina, 23. zadnje vesti v italijanski, 23.20 zadnje vesti v slovenski, 23.30 plesna glasba, 24. zaključek.

#### GUNJA PAVELI, rok. 16. 2. 1926,

dijak, oddejan iz Coronae 28. 11. 1944 v Mauthausen, baje v Blocku 24, soba 3 in je bil v začetku marca 1945 polnan v rdečo tovarno keksov "Leibnitz" blizu Mauthausena. — Javil staršem v via Guidu de Corsi 4, Trst.

#### ZGUR FRANCO, rok. 13. 11. 1918

na Lozicah vojak pod Italijo, pozneje v Grčiji kot čifer pri zrakoplovstvu, interniran v okolici Beograda do umika nem. čet. — ZGUR MILAN, rok. na Lozicah 1. 1924, javil se z nasl. NA T. 13294-203 W. P. O. CAMP, P. O. W. In-formation Bureau — The Provost Marshall General W. Shinton D. C. U. S. A. — Zgur Marija, Lozice 33, S. Vid, Vipava.

#### BABIĆ AUGUSTIN, okt. 1943

oddejan iz Trsta v Dachau, Block 23, baje do konca 1944. Dr. Tino Babič, via S. Spiridione 12, tel. 29990.

#### SANCIN MIRKO, GOMBAC

BOKO, SANCIN BRANKA-MARČA, odšli v partizane 18. D. 1944. Istri k. 1. bat. 2. brig. — Josip, Trst, via Industria 2.

#### FURLAN JOŽE, rojen 1. 1917,

odšel 12. 6. 1944 v partizane. — Sedmak Paola, Sv. Krst, Trstu 63.

#### ODEVNIŠKI UREDNIK JOŽE KOREN

#### NEPISPISNA LEPTA BOGATE IN PLODIVITE SOVJETSKE UKRAJINE PRED PODLIM HITLERJEVIM NAPADOM, fanatična in nadčloveška borba junakov naroda za osvoboditev svoje zemlje izpod zasovražnega okupatorja v filmu

#### BITKA ZA UKRAJINO

#### PRVA PREDSTAVA TEGA IZREDNEGA SOVJETSKEGA DOKUMENTARNEGA FILMA BO DANES V SUPERCINEMA

### Odprto pismo zavezniskim okupacijskim oblastem

Nov udarec, novo ponižanje je doživela naša borba. Novo ponižanje so doživeli vsi tisoči naših in zaveznških borcev, ki so padali in žrtvovali svoja življenja za zmago nad krivicco, fašizmom, tiranstvom.

Udarec je tem hušji, ker je bil zadan namerno in ker je priletel prav v drugi, s katero smo pričakovali vse drugo prej kot to. Bili ta udarec tem hušji, ker je udaril oni, s katerim smo ves čas borbe stali rami ob rami, kateremu smo nešteto krat v najtežjih časih izkazovali zvestobo, iskrenost, ljubezen. Tem značilnejši je ta udarec, ker je bil zadan vpričo poraženih fašističnih sovražnikov.

Sole so nam prepovedane, težaji prepovedani, vsa vzgoja mladine prepovedana. Naši zavezniki so nam prepovedali ono, kar so nam priborili naši borci že leta 1943, v času, ko ni bilo ne južnega, ne zapadnega bojčika, temveč smo stali sami v evropski in rdnjavi v borbi z milijonskimi sovražniki.

Sole, ki smo si jih tedaj priborili in osnovali, so prepovedane! Hvala!

Kruto je spoznanje! Čeprav smo Slovenci vajeni tudi takih spoznanj, moramo povedati, da jih vsaj sedaj nismo pričakovali.

### Neverjetno

Trbiž, 27. — Italijanski fašisti uniformirani bivši RR. CC. so danes 18. t. m. v vasi Zabrana odnešili hišne prevlake, pri nekaterih hišah zinah pod pretravo, da laščajo živila in vojaški material. Med iskavo soIGNALI lastnike in zapeljali, da bi lahko na ta način zavarovali virano opravili svoj posel, potem terem ropoje vse, kar jim je padlo pod roko, in to celo živila, s družinam ukropi predano, v primeru so najbrže žepno uro, so sprepravili lastnika, ka je prstane in zlatino, za katere kazali največji sčrb. Pri posku Eisebajerju so poleg državo ukrali več stotisoč lir v gotovini. Hišne prevlake take vrste nam kazujejo, da italijanski fašisti bodiš še ozračnik, kateri so v tej vojni pri požignju, močnejši in pustijoju po slovenskih hišah preželi z roparskimi posli, ki iste še danes nadaljevati.

### Naša bodočnost je v okviru Jugoslavije

Minulo nedeljo je priredila mladina iz onstran demarkacijske črte v Vipavi miting, na katerem je podarila dve zastavi osvoboditeljske Primorske in Trsta. Mladina iz Opčin pri Trstu je podarila krasno izdelano zastavo borem XX. diviziji. Deveta brigada je prejela prav tako lepo izdelano zastavo od mladink iz Sežane.

Medicini, ki sta jim izročili zastave, sta se jim v kratkih besedah zahvalile za vse žrtve in napore, ki so jih dali za osvoboditev Slovenske Primorske ter Trsta. Objubljili sta, da bo mladina Primorske in Trsta, ki je sedaj ločena z demarkacijsko črto na dva dela, ostala trdna in vztrajala na svoji načrtani poti.

"Izročamo vam zastavo, kajti naše bodoče življenje si lahko zamisljamo samo pod to zastavo skupno z vami. Te besede, s katerimi so mladinke podarile bratskim borem zastavo svobode, so znak neutegne hrepenja po priključitvi k Titovi Jugoslaviji. V imenu borcev se je mladinkam zahvalil tov. kapetan Stjepan Stjepan.

Nad tisočglatva množica, ki je bila navzoča ob tej svečanosti, je z odobravanjem sledila govorom vseh

### POIZVEDBE

BABIĆ ANTONIJA, odpojenec BOKO, SANCIN BRANKA-MARČA, odšli v partizane 18. D. 1944. Istri k. 1. bat. 2. brig. — Josip, Trst, via Industria 2.

#### SEDMAK ADOLFO, rok. 12. 6. 1927,

odšel 12. 6. 1944 v partizane. — Sedmak Paola, Sv. Krst, Trstu 63.

#### SANCIN MIRKO, GOMBAC

BOKO, SANCIN BRANKA-MARČA, odšli v partizane 18. D. 1944. Istri k. 1. bat. 2. brig. — Josip, Trst, via Industria 2.

#### FURLAN JOŽE, rojen 1. 1917,

odšel 12. 6. 1944 v partizane. — Sedmak Paola, Sv. Krst, Trstu 63.

#### ODEVNIŠKI UREDNIK JOŽE KOREN

#### NEPISPISNA LEPTA BOGATE IN PLODIVITE SOVJETSKE UKRAJINE PRED PODLIM HITLERJEVIM NAPADOM, fanatična in nadčloveška borba junakov naroda za osvoboditev svoje zemlje izpod zasovražnega okupatorja v filmu

#### BITKA ZA UKRAJINO

#### PRVA PREDSTAVA TEGA IZREDNEGA SOVJETSKEGA DOKUMENTARNEGA FILMA BO DANES V SUPERCINEMA